

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Освітньо-професійна програма

Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань   01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність   014.07 Середня освіта (Географія)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
“ 27 ” 05 2024 року,
протокол № 10

Введено в дію з 2024/2025 навчального року
наказом від 29.05. 2024р. № 0114-1/178

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

Харків 2024 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

«Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота»

Освітню програму розглянуто та схвалено:

1. Науково-методичній раді Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

протокол № 8 від «21» травня 2024 р.

Голова науково-методичної ради Олександр ГОЛОВКО

2. Вченій раді факультету геології, географії, рекреації і туризму:
протокол № 4 від «15» квітня 2024 р.

Голова вченої ради факультету Віліна ПЕРЕСАДЬКО

3. Науково-методичній комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму:
протокол № 4 від «15» квітня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Олександр ЖЕМЕРОВ

4. Кафедрі соціально-економічної географії і регіоназнавства імені Костянтина Немця:
протокол № 4 від «08» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри,
д. геогр. н., професор Людмила НЕМЕЦЬ

5. Кафедрі фізичної географії та картографії:
протокол № 14 від «08» квітня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри,
к. геогр. н., доцент Анатолій БАЙНАЗАРОВ

ПРЕАМБУЛА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Науковий ступінь, вчене звання
Керівник робочої групи – гарант ОП ЖЕМЕРОВ Олександр Олегович	професор ЗВО кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент по кафедрі фізичної географії та картографії
Члени робочої групи:		
КУЛІШ Сергій Миколайович	професор ЗВО кафедри фізичної географії та картографії	доктор педагогічних наук, доцент
НЕМЕЦЬ Людмила Миколаївна	завідувачка кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця	доктор географічних наук, професор по кафедрі соціально-економічної географії і регіонознавства
БАЙНАЗАРОВ Анатолій Михайлович	доцент ЗВО кафедри фізичної географії та картографії, в.о. завідувача кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент по кафедрі фізичної географії та картографії
ПРАСУЛ Юлія Іванівна	доцентка ЗВО кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент по кафедрі фізичної географії та картографії
ПЕРЕСАДЬКО Віліна Анатоліївна	декан факультету геології, географії, рекреації і туризму, професорка ЗВО кафедри фізичної географії та картографії	доктор географічних наук, професор по кафедрі фізичної географії та картографії
СЕГІДА Катерина Юріївна	професорка ЗВО кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця	доктор географічних наук, професор по кафедрі соціально-економічної географії і регіонознавства
ГУССВА Наталія Володимирівна	доцентка ЗВО кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства імені Костянтина Немця	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
БОРИСЕНКО Катерина Борисівна	доцентка ЗВО кафедри фізичної географії та картографії	кандидат педагогічних наук
РЕШЕТЧЕНКО Світлана Іванівна	доцентка ЗВО кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент по кафедрі фізичної географії та картографії
КАНДИБА Юрій Іванович	доцент ЗВО кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук, доцент по кафедрі соціально-економічної географії і

	імені Костянтина Немця	регіонознавства
ЖУКОВА Оксана Анатоліївна	завідувачка кафедри педагогіки	доктор педагогічних наук, професор по кафедрі педагогіки

До проектування освітньої програми долучені:

Представники здобувачів вищої освіти:

ШВАЧКА Дмитро Сергійович, студент групи ГП-41,

ЩЕРБАН Поліна Вікторівна, студентка групи ГП-31,

СТОГНІЙ Олександра Олександрівна, студентка групи ГТ-11.

Представники роботодавців:

РЕДІНА Валентина Андріївна, КЗ «Харківська обласна станція юних туристів»
Харківської обласної ради, директорка, кандидат педагогічних наук;

ПОКЛОНСЬКИЙ Олександр Олександрович, Харківська загальноосвітня школа
I-III ступенів № 38, директор, вчитель географії;

КРАВЧУК Надія Леонідівна, Спеціалізована школа I-III ступенів №53 з
поглибленим вивченням німецької мови м. Києва, вчителька географії;

САВВІЧ Олександр Миколайович, КВНЗ «Харківська академія неперервної
освіти», методист;

ЧОПІК Тетяна Андріївна, КЗ «Харківська спеціалізована школа I-III ст. № 11 з
поглибленим вивченням окремих предметів», заступник директора, вчителька
вищої категорії;

СУПТЕЛО Ольга Сергіївна, приватний заклад загальної середньої освіти
«Харківський лицей "ІТ Степ Скул Харків"», вчителька географії;

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

1) Національної рамки кваліфікацій України для 6 рівня та першого циклу вищої
освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

Стандарт вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта не є офіційно
затвердженим;

2) Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу
загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти»,
«Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»,
затвердженого Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського
господарства України 23.12.2020 № 2736.

3) Рекомендації професійної асоціації _____

назва, інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

4) Рекомендації провідного працедавця в галузі _____

інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

1. Профіль освітньої програми

ГЕОГРАФІЯ. ПРИРОДОЗНАВСТВО. ЕКОНОМІКА.

ТУРИСТСЬКА РОБОТА

зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)

1 - Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна Факультет геології, географії, рекреації і туризму
Офіційна назва програми	Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота. Geography. Nature study. Economics. Tourism-related activities
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Кваліфікація, що присвоюється	Бакалавр з середньої освіти (Географія), Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота. Вчитель географії, педагог-організатор туристської роботи
Тип диплому та обсяг освітньої програми	одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
Наявність акредитації	
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти, ОКР молодшого спеціаліста
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://geo.karazin.ua/osv_prog/
2- Мета освітньої програми	
Формування та розвиток у здобувачів здатності розв'язувати спеціалізовані задачі з організації освітнього процесу, зумовлені закономірностями й особливостями сучасної теорії та методики навчання географії; загальних і професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної середньої освіти (за предметною спеціалізацією «Географія»), педагогіки та методики освіти, здатності до виробничої і педагогічної діяльності	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	01 Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта, 014.07 Середня освіта (Географія)
Орієнтація освітньої	Освітньо-професійна, прикладна. Спрямована на формування фахівця із сучасним світоглядом і

програми	<p>мисленням, який здатний здійснювати компетентнісне навчання географії, природознавства, економіки та організації туристської роботи у закладах загальної середньої та спеціалізованої освіти, створювати власну концепцію проектування дидактичної системи у педагогічній діяльності, володіти сучасними інформаційно-комунікативними технологіями, застосовувати засоби і технології взаємодії учасників освітнього процесу.</p> <p><u>Професійні акценти</u> – вчитель з креативним і критичним мисленням, адаптований до умов сучасних закладів базової середньої освіти, позашкільних закладів різних типів, форм власності, підпорядкування</p>
Основний фокус освітньої програми	<p>Базова вища освіта в галузі знань 01. Освіта / Педагогіка із предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). Ключові слова: вчитель, географія, природознавство, економіка, картографічна підготовка, туристська робота</p>
Особливості програми	<p>Багатопрофільна підготовка фахівців, знання і володіння сучасними географічними і психолого-педагогічними методами, методиками, технологіями для вирішення експериментальних і практичних завдань, посилена практична географічна та туристська підготовка, можлива академічна мобільність у навчальних закладах за кордоном</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Професійна (викладацька, навчально-виховна, науково-методична, організаційна) діяльність у галузі середньої освіти та дотичних до неї сферах. Заклади загальної і спеціалізованої середньої освіти, заклади позашкільної освіти учнівської молоді.</p> <p>Первинні посади: Викладачі закладів фахової передвищої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти та вчителі закладів загальної середньої освіти [232]; 2320 (25157) Вчителі закладів загальної середньої освіти та спеціалізованої освіти. 2359.2 (24275) Організатор позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми. 2359.2 (24313) (87) Педагог-організатор</p>
Подальше навчання	<p>Продовження навчання на другому (за освітньо-професійною чи освітньо-науковою програмами) рівні вищої освіти, 7-му кваліфікаційному рівні НРК. Набуття часткових кваліфікацій за іншими спеціальностями в системі вищої освіти, подальше підвищення кваліфікації за фахом.</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Отримання загальних та фахових компетентностей забезпечено комплексним поєднанням нормативних дисциплін та спеціальних (фахових) курсів, навчальних, педагогічних, переддипломної практик та кваліфікаційної роботи бакалавра.</p>

	<p>Навчання студентоцентроване, проблемно-орієнтоване за принципом «навчаючись-досліджуємо», реалізація якого передбачає максимальний розвиток умінь та навичок шляхом впровадження практик та науково-дослідницької роботи студентів. Активні (проблемні, інтерактивні, проєктні, інформаційно-комп'ютерні, саморозвиваючі) та пасивні (пояснювально-ілюстративні) технології та методи. Методи географічних наук (польових досліджень та обробки географічної інформації, зокрема з використанням інформаційних технологій). Методики освітніх наук і психології з організації освітнього процесу. Методика формування предметних компетентностей з географії в закладах, що надають базову середню освіту.</p>
Оцінювання	<p>Чотирирівнева та дворівнева, 100-бальна система оцінювання через такі види контролю з накопиченням отриманих балів: <i>поточний</i> (усне та письмове опитування), контрольний, проміжний (захист лабораторних, практичних, самостійних робіт, семінарські заняття, контрольні роботи), <i>підсумковий</i> (письмові экзамени (переважно у тестовій формі), залікові роботи, захисти звітів з практик), самоконтроль, <i>державна атестація</i> (підготовка та публічний захист кваліфікаційної роботи бакалавра)</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в середній освіті за предметною спеціальністю Географія, що передбачає застосування теорій і методів освітніх, педагогічних, психологічних, географічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p> <p>ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (компетентність навчання впродовж життя).</p> <p>ЗК4. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних</p>

	<p>груп різного рівня (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК5. Здатність до професійного спілкування державною та іноземною мовами.</p> <p>ЗК6. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).</p> <p>ЗК7. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею, здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові цифрові освітні ресурси, здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі (інформаційно-цифрова компетентність).</p> <p>ЗК8. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).</p> <p>ЗК9. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).</p>
<p>Фахові компетентності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Усвідомлення предметної області та розуміння професійної діяльності (організаційна компетентність).</p> <p>ФК 2. Здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального предмету / процесу, прогнозувати результати освітнього процесу, планувати освітній процес (прогностична компетентність).</p> <p>ФК 3. Здатність проектувати та організувати освітній процес, моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, добирати та використовувати сучасні і ефективні методики і технології навчання і розвитку учнів (предметно-методична компетентність, організаційна компетентність, проєктувальна компетентність).</p> <p>ФК 4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові і предметні компетентності основної школи та реалізувати наскрізні змістові лінії засобами навчання, здійснювати інтегроване навчання, розвивати в учнів критичне мислення (предметно-методична компетентність).</p> <p>ФК 5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання і моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу (предметно-методична компетентність, оцінювально-аналітична компетентність).</p> <p>ФК 6. Здатність виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів</p>

	<p>та формування їхньої культури залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів (інклюзивна компетентність, здоров'язбережувальна компетентність).</p> <p>ФК 7. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати в освітньому процесі сучасні інформаційно-комунікативні технології, уміння організувати комунікацію учнів, створювати рівноправне, справедливе освітнє середовище, здатність аргументовано переконувати колег у правильності пропонуваного рішення, вміння донести до інших свою позицію (мовно-комунікативна компетентність, компетентність педагогічного партнерства).</p> <p>ФК 8: Здатність реалізувати допрофільну підготовку учнів основної школи та проектувати й здійснювати позакласну роботу з предмету (проектувальна компетентність).</p> <p>ФК 9. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (емоційно-етична компетентність).</p> <p>ФК 10. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність (психологічна компетентність).</p> <p>ФК 11. Здатність комплексно планувати, організувати та здійснювати навчальні проекти, вести аналітичну звітну документацію та презентації; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, освітні вимірювання (рефлексивна компетентність).</p>
<p>Спеціальні (предметні) компетентності (ПК)</p>	<p>ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.</p> <p>ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).</p> <p>ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності, системне географічне мислення при вивченні Землі (світу), геосфер, материків і океанів, України,</p>

природних і суспільних територіальних комплексів.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей у світі, регіонах, країнах.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України, її окремих адміністративних одиниць.

ПК7. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

ПК8. Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства; змісту фундаментальних і спеціальних дисциплін про геосфери, географічні явища та процеси, аналізувати їх з точки зору фундаментальних теорій та концепцій географічної науки на різних просторо-часових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному), методології дослідження, пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів, форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах).

ПК9. Здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень через розуміння основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації, застосовувати їх у професійній діяльності.

ПК10. Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту в середній (базовій) школі.

ПК11. Здатність виконувати прийоми опису, аналізу, систематизації інформації, отриманої з загальногеографічних та тематичних карт, представляти за картами комплексну географічну оцінку території, укладати картографічні твори з використанням сучасних

інформаційних технологій.

7 – Програмні результати навчання (РН)

Знання і розуміння:

РН 1. *Знає* основні історичні етапи розвитку предметної області.

РН 2. *Знає* закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.

РН 3. *Знає* та *розуміє* принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета, *уміє* здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти), загальні засади організації туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською молоддю.

РН 4. *Знає* та *розуміє* особливості навчання різнорідних груп учнів, *застосовує* диференціацію навчання, *організовує* освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

РН 17. *Пояснює* зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, *формулює* наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.

РН 12. *Усвідомлює* цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

РН 14. *Знає* та *розуміє* основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, природничих, суспільних і точних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін, предмет дослідження географії, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки і географічних відкриттів.

РН 15. *Пояснює* просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.

РН 21. *Розуміє* глобальні суспільно-географічні процеси, *вміє* складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.

РН 23. *Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

РН 29. *Знає* основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів, виявляє зв'язки і залежності між компонентами, причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них, аналізує просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях; виявляє зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників.

Уміння:

РН 5. *Уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності.

РН 6. *Уміє використовувати* інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.

РН 7. *Уміє застосовувати* міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності, державну та іноземну мови у професійній діяльності.

РН 8. *Добирає і ефективно застосовує* професійні знання і сучасні освітні

технології та методики для формування предметних компетентностей учнів в практичній педагогічній діяльності при вирішенні освітніх, виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій, *визначає* ступінь і глибину засвоєння навчального матеріалу, *здійснює* самоаналіз ефективності уроків, моніторинг педагогічної діяльності та аналіз педагогічного досвіду, *проводить* освітні вимірювання.

РН 16. *Описує* основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних систем, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

РН 19. *Застосовує* базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.

РН 20. *Уміє* характеризувати природні ландшафти і регіони, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).

РН 22. *Характеризує і оцінює* природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; *знає і розуміє* географічні особливості свого адміністративного регіону.

РН 24. *Добирає* міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; *володіє* методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».

РН 26. *Застосовує* теоретичні та практичні основи методики навчання географії на рівні середньої (базової) освіти, застосовує їх та новітні освітні технології (включаючи інформаційно-комунікативні), зокрема програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання, забезпечуючи формування в учнів предметних компетентностей та основ цілісної природничо-наукової картини світу, прищеплює учням навички самостійного поповнення знань.

РН 18. *Формує* в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

РН 28. *Самостійно здійснює* польові природознавчі й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в закладах середньої освіти та для позашкільної краєзнавчої та туристської роботи; збирає, обробляє, аналізує і систематизує наукову і науково-популярну інформацію для вирішення географічних завдань під час освітнього процесу.

РН 31. *Застосовує* раціональні прийоми пошуку, відбору і використання сучасної фахової інформації, вільно орієнтується і оперує якісними і кількісними методами її аналізу при вирішенні фахових завдань з урахуванням

особливостей взаємодії суспільства і природи, фахоспрямованого освітнього процесу, із залученням відповідних джерел, із наданням порівняння та критичної оцінки у формі повного тексту, тез, презентаційних матеріалів.

Комунікація:

РН 9. *Володіє формами та методами* виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, *уміє* відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

РН 10. *Здатний проектувати* психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, *здатний* урегульовувати конфлікти, *уміє* виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, *організовувати* співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

РН 27. *Здійснює* відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи (зокрема інформаційно-комунікаційні технології).

РН 32. Професійно висловлює власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються; *уміє* викладати, фахово спілкуватися, вступати у диспут, брати участь в обговоренні, записувати тексти географічної спрямованості, презентації уроків географії українською мовою (в окремих випадках – іноземною) із залученням наукового глосарія, сучасної географічної номенклатури.

Автономність і відповідальність:

РН 11. *Здатний* цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

РН 13. *Здатний самостійно організовувати* процес навчання упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності предметні компетентності, що здобуті під час навчання, нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

РН 25. *Дотримується сам* під час польових навчальних практик *та формує* відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю.

РН 30. *Має навички* нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Відповідає ліцензійним умовам. Усі викладачі є штатними викладачами ХНУ ім. В. Н. Каразіна, мають наукову та професійну активність, що відповідає основному профілю дисципліни, що викладається. Усі викладачі раз на п'ять років проходять підвищення кваліфікації.
Специфічні характеристики матеріально-технічного	Технічні засоби навчання (дошки-екрани; мультимедійні проектори, ноутбуки, принтери; сканери, персональні комп'ютери з програмним забезпеченням) для формування загальних, фахових і предметних компетентностей в

забезпечення	процесі навчання здобувачів і необхідних в освітньому процесі з географії в школі. Обладнання та устаткування, необхідне для прикладних досліджень географічних об'єктів і систем (компаси, GPS навігатор; GPS-приймач, автоматизована метеорологічна станція, геліограф, психрометри, термографи, флюгер, гігрограф, балансомір, актинометри, анемометри, анеморумбометри, термометри, снігомір, барограф, батометр, гальванометр, термометр-щуп, опадомір; вітроустановка; автоматичний анеморумбометр, RTK-приймач, ехолот, БПЛА, дозиметр, лазерний далекомір). Бази для проведення педагогічних практик (за договорами про співпрацю). Навчальні аудиторії, лабораторії, зокрема навчальна лабораторія фізичної географії, геоєкології та методики викладання географічних дисциплін імені проф. Г.П. Дубинського, комп'ютерні класи, гуртожиток, пункти харчування, точки бездротового доступу до інтернет, спортзали тощо.
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Офіційні сайти ХНУ ім. В. Н. Каразіна (<i>karazin.ua</i>), факультету геології, географії, рекреації і туризму (<i>geo.karazin.ua</i>), кафедр, що задіяні в освітньому процесі за ОП, містять інформацію про навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти, освітні ресурси (матеріали навчально-методичного забезпечення). Необмежений доступ до інтернет, друковані (фонди ЦНБ ім. В. Н. Каразіна, репозитарій, власні бібліотеки навчальних лабораторій, база космічних та аерознімків, картографічні твори) та Інтернет-джерела (у т.ч. і Центру електронного навчання ХНУ) інформації; навчальні і робочі плани, освітні програми, робочі програми дисциплін і практик, навчально-методичні комплекси дисциплін, що включають лекційний матеріал, завдання практичних робіт, питання семінарських занять, завдання самостійної роботи, питання, завдання для поточного та підсумкового контролю.
9- Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можлива, індивідуальна, за бажанням студента. Кредити, отримані в інших університетах України, перезараховують відповідно до встановленої процедури за довідкою про академічну мобільність
Міжнародна кредитна мобільність	Можлива, індивідуальна, у т.ч. участь у програмах проекту Еразмус +, за бажанням студента
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Громадяни інших держав приймаються на навчання на підставі міжнародних договорів, а також договорів, укладених ЗВО із зарубіжними навчальними закладами, організаціями, або індивідуальних договорів, контрактів.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Історія України: цивілізаційний вимір	3	екзамен
ОК 2.	Вища математика	4	залік
ОК 3.	Науково-природничка картина світу	7	залік, екзамен
ОК 4.	Інформатика з основами геоінформатики	5	екзамен
ОК 5.	Філософія	3	екзамен
ОК 6.	Іноземна мова за фахом	12	екзамен
ОК 7.	Історія географічних відкриттів і досліджень	4	залік
ОК 8.	Топографія з основами геодезії	5	екзамен
ОК 9.	Вступ до фаху	3	залік
ОК 10.	Загальне землезнавство	4	екзамен
ОК 11.	Ґрунтознавство і біогеографія	6	екзамен
ОК 12.	Метеорологія і кліматологія	4	екзамен
ОК 13.	Загальна гідрологія	4	екзамен
ОК 14.	Основи суспільної географії	4	екзамен
ОК 15.	Вікова фізіологія та здоров'я дитини	3	екзамен
ОК 16.	Геоморфологія з основами геології	4	екзамен
ОК 17.	Картографія	4	екзамен
ОК 18.	Фізична географія материків і океанів	7	залік, екзамен
ОК 19.	Ландшафтознавство / Landscape studies (укр./англ.)	4	екзамен
ОК 20.	Географія населення та розселення	4	екзамен
ОК 21.	Загальна і вікова психологія	3	залік
ОК 22.	Фізична географія України	5	екзамен
ОК 23.	Економічна і соціальна географія України	5	екзамен
ОК 24.	Педагогіка	3	залік
ОК 25.	Методика навчання географії	4	екзамен
ОК 26.	Регіональна економічна і соціальна географія	8	залік, екзамен
ОК 27.	Історична географія з основами етнографії	4	екзамен
ОК 28.	Географічні інформаційні системи	4	екзамен
ОК 29.	Методика виховної роботи	4	залік
ОК 30.	Основи економіки та фінансова грамотність	4	екзамен
ОК 31.	Організація краєзнавчо-туристичної роботи в школі	5	екзамен
ОК 32.	Організація науково-дослідницької діяльності	3	залік
ОК 33.	Природознавство як освітня галузь	3	залік
ОК 34.	Навчальна природничо-наукова практика	7	екзамен
ОК 35.	Навчальна професійно-орієнтована практика	6	екзамен
ОК 36.	Курсова робота за фахом	3	екзамен
ОК 37.	Педагогічна практика	6	екзамен
ОК 38.	Переддипломна практика	5	екзамен
ОК 39.	Підготовка кваліфікаційної роботи	3	екзамен
Загальний обсяг обов'язкових компонент		179	
2. Вибіркові компоненти ОП*			
2.1. Цикл загальної підготовки			
<i>Обираються 4 дисципліни за каталогом міжфакультетських дисциплін університету (не менше ніж з 200) із загальним обсягом 12 ЄКТС</i>			

ВК 2.1.1	Міжфакультетська дисципліна 1	3	залік
ВК 2.1.2	Міжфакультетська дисципліна 2	3	залік
ВК 2.1.3	Міжфакультетська дисципліна 3	3	залік
ВК 2.1.4	Міжфакультетська дисципліна 4	3	залік
2.2 Цикл професійної (фахової) підготовки			
ВБ 5.	Основи комп'ютерних технологій / Інформаційні технології в освіті / Інформаційно-цифрова компетентність вчителів географії	4	залік
ВБ 6.	Рекреаційне країнознавство / Основи менеджменту	3	екзамен
ВБ 7.	Географія світового господарства та міжнародної торгівлі / Географія світового господарства / Світова економіка / Міжнародна торгівля	4	залік
ВБ 8.	Соціальна географія / Географія сфери послуг та індустрія туризму / Географія праці / Географія способу життя / Географія культури / Географія міграції / Перцепційна географія	4	екзамен
ВБ 9.	Спортивний туризм та орієнтування / Спортивно-оздоровчий туризм / Методика організації спортивно-туристської роботи	4	екзамен
ВБ 10.	Картографічний метод дослідження / Природна та історико-культурна спадщина / Вимірювання в освіті / Нормативно-правова база освіти	4	екзамен
ВБ 11.	Географія Харківської області / Географія Харкова та Харківської області / Теорії регіонального розвитку	4	екзамен
ВБ 12.	Політична географія з основами геоглобалістики / Основи геополітики / Регіональна геополітика / Електоральна географія / Глобальні проблеми та конфлікти у світі	4	екзамен
ВБ 13.	Геоecологічна експертиза територій / Основи раціонального природокористування та охорона природи / Екологічна безпека та сталий розвиток / Organization of Fieldwork in Geography	4	екзамен
ВБ 14.	Креативні технології навчання / Методика інтерактивного навчання / Методика дистанційного навчання / Методика інтегрованого навчання / Geography Teaching Theory / ГІС в освіті	3	екзамен
ВБ 15.	Методика викладання економічних дисциплін у школі / Методика організації позакласної роботи / Методика впровадження інформаційних, інтерактивних, інклюзивних технологій у навчальний процес	4	екзамен
ВБ 16.	Вибірковий вид педагогічної практики: краєзнавча, краєзнавчо-туристська, педагогічна, спортивно-туристська	7	залік
Загальний обсяг вибіркового компонента:		61	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

*перелік дисциплін за вибором наданий орієнтовний і може змінюватися відповідно до актуальних запитів середньої освіти

Структурно-логічна модель (за семестрами)

семестр	компоненти освітньої програми	кредити
1	Історія України: цивілізаційний вимір	3
	Вища математика	4
	Науково-природничка картина світу	3
	Топографія з основами геодезії	5
	Вступ до фаху	3

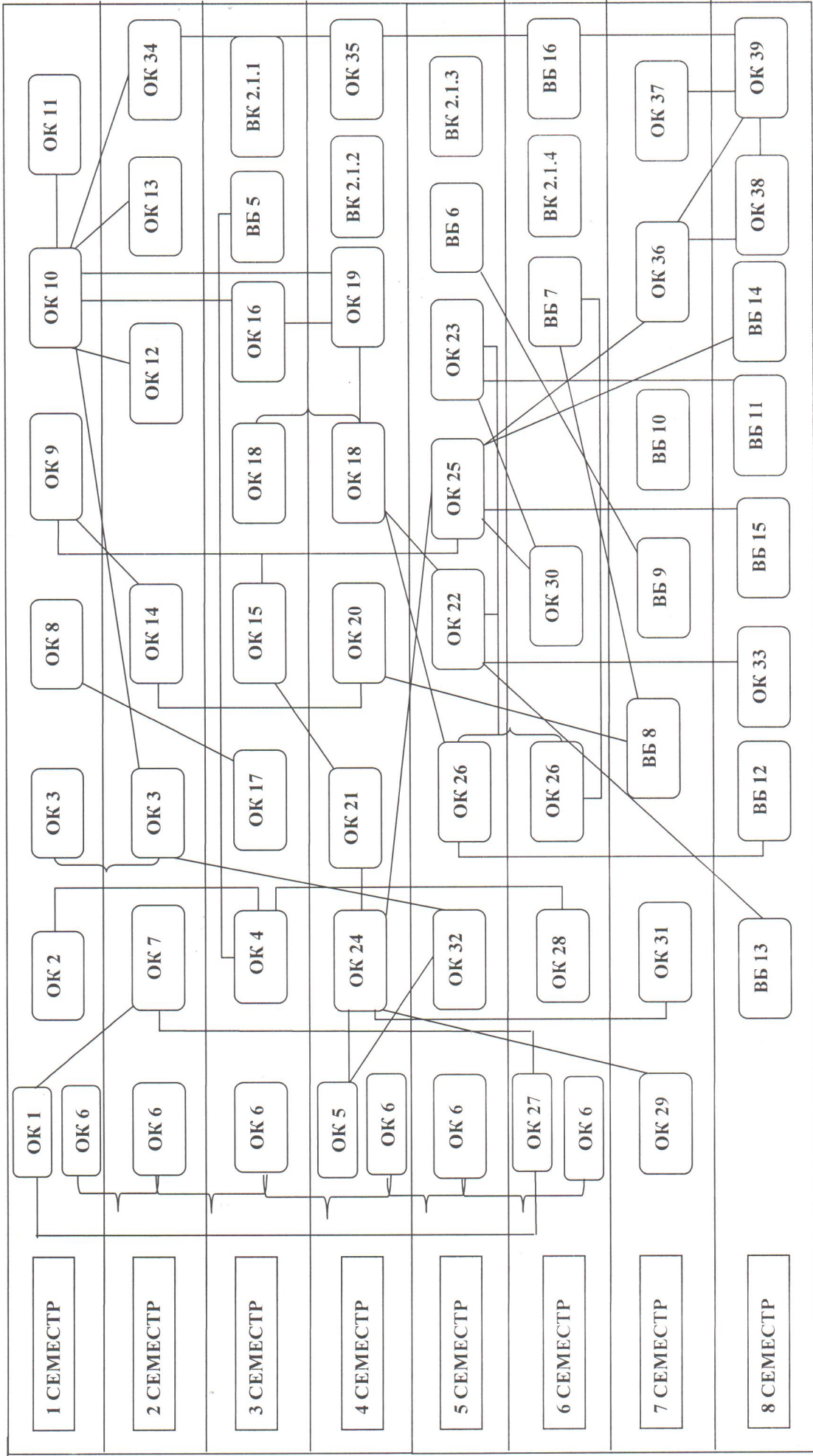
	Вступ до фаху	3
	Загальне землезнавство	4
	Ґрунтознавство і біогеографія	6
	Іноземна мова за фахом	3
	Всього за 1 семестр	31
2	Іноземна мова за фахом	2
	Науково-природнича картина світу	4
	Історія географічних відкриттів і досліджень	4
	Метеорологія і кліматологія	4
	Загальна гідрологія	4
	Основи суспільної географії	4
	Навчальна природничо-наукова практика	7
	Всього за 2 семестр	29
3	Іноземна мова за фахом	2
	Вікова фізіологія та здоров'я дитини	3
	Геоморфологія з основами геології	4
	Картографія	4
	Фізична географія материків і океанів	5
	Інформатика з основами геоінформатики	5
	Основи комп'ютерних технологій / Інформаційні технології в освіті / Інформаційно-цифрова компетентність вчителів географії	4
	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3
	Всього за 3 семестр	30
4	Іноземна мова за фахом	2
	Філософія	3
	Фізична географія материків і океанів	2
	Ландшафтознавство / Landscape studies (укр./англ.)	4
	Географія населення та розселення	4
	Загальна і вікова психологія	3
	Педагогіка	3
	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3
	Навчальна професійно-орієнтована практика	6
	Всього за 4 семестр	30
5	Іноземна мова за фахом	1,5
	Регіональна економічна і соціальна географія	5,5
	Фізична географія України	5
	Економічна і соціальна географія України	5
	Рекреаційне краєзнавство / Основи менеджменту	3
	Організація науково-дослідницької діяльності	3
	Методика навчання географії	4
	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3
	Всього за 5 семестр	30
6	Іноземна мова за фахом	1,5
	Регіональна економічна і соціальна географія	2,5
	Історична географія з основами етнографії	4
	Географічні інформаційні системи	4
	Основи економіки та фінансова грамотність	4
	Географія світового господарства та міжнародної торгівлі / Географія світового господарства / Світова економіка / Міжнародна торгівля	4
	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3
	Вибірковий вид педагогічної практики: краєзнавча, краєзнавчо-туристська, педагогічна, спортивно-туристська	7

	Всього за 6 семестр	30
7	Методика виховної роботи	4
	Організація краєзнавчо-туристичної роботи в школі	5
	Соціальна географія / Географія сфери послуг та індустрія туризму / Географія праці / Географія способу життя / Географія культури / Географія міграції / Перцепційна географія	4
	Спортивний туризм та орієнтування / Спортивно-оздоровчий туризм / Методика організації спортивно-туристської роботи	4
	Картографічний метод дослідження / Природна та історико-культурна спадщина / Вимірювання в освіті / Нормативно-правова база освіти	4
	Педагогічна практика	6
	Курсова робота за фахом	3
	Всього за 7 семестр	30
8	Природознавство як освітня галузь	3
	Географія Харківської області / Географія Харкова та Харківської області / Теорії регіонального розвитку	4
	Політична географія з основами геоглобалістики / Основи геополітики / Регіональна геополітика / Електоральна географія / Глобальні проблеми та конфлікти у світі	4
	Геоecологічна експертиза території / Основи раціонального природокористування та охорона природи / Екологічна безпека та сталий розвиток / Organization of Fieldwork in Geography	4
	Креативні технології навчання / Методика інтерактивного навчання / Методика дистанційного навчання / Методика інтегрованого навчання / Geography Teaching Theory / ГІС в освіті	3
	Методика викладання економічних дисциплін у школі / Методика організації позакласної роботи / Методика впровадження інформаційних, інтерактивних, інклюзивних технологій у навчальний процес	4
	Переддипломна практика	5
	Підготовка кваліфікаційної роботи	3
	Всього за 8 семестр	30
	Всього за освітньою програмою	240

*перелік дисциплін за вибором наданий орієнтовний і може змінюватися відповідно до актуальних запитів галузі середньої освіти і географії

3. Структурно-логічна схема ОП

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота» спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) здійснюється відкрито і публічно, проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи бакалавра та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр з середньої освіти (Географія), Географія. Природознавство. Економіка. Туристська робота, Вчитель географії, педагог-організатор туристської роботи. Професійні права: вчитель географії, вчитель природознавства, вчитель фінансової грамотності, педагог-організатор туристської роботи у закладах середньої освіти.

Кваліфікаційна робота бакалавра є закінченим науковим дослідженням, вона повинна мати внутрішню єдність та свідчити про підготовленість здобувача до виконання професійних обов'язків з використанням набутих знань, умінь і практичних навичок. Кваліфікаційна робота передбачає проведення огляду літературних джерел і досвіду, аналізу та прикладного дослідження проблем у галузі базової середньої освіти та географічної науки. Обсяг та структура роботи встановлюється випусковою кафедрою факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Робота перевіряється на наявність запозичень (зокрема, академічного плагіату) згідно з процедурою, затвердженою закладом вищої освіти і визначеною системою забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Анотація кваліфікаційної роботи може оприлюднюватися на сайті випускової кафедри факультету геології, географії, рекреації і туризму та/або в репозитарії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Атестація здійснюється відкрито і публічно перед Атестаційною комісією, яка затверджена наказом ректора ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Доповідь здобувача для переконливості та підтвердження висновків та пропозицій має обов'язково супроводжуватися презентацією із використанням мультимедійної техніки.

